

מסורת הש"ס
עם הוספות
(א) [נחמה ל:ג] (ב) [נעל
מנ:א] (ג) [אמר אהרן
דבר הלוהק לשנים קמי
קלא, (ו) עיר ריה כהה,
(ז) כמו בסנהדרין ז:
(ח) [עיר רש"י יצונת סג,
ד"ה חומץ].

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נב.

עין משפט
נר מצוה
קנה א מה' פ"ט מכלות
שחט"פ הל"ז סג
עשין כג טו"ט ע"ז סימן
נב טעף ח:
קנה ב ג' מ"י פ"י מהל'
שחטה ה"ל"ט סג
עשין כג טו"ט ע"ז סי'
נב טע"ז א:
קנה ד מ"י ט' הל"ג
טו"ט ע"ז ס טע"ז ב:
קנה ה מ"י ט' טו"ט ע"ז
טע"ז א:
קנה ו מ"י ט' טו"ט ע"ז
טע"ז א:

רבינו גרשום

דלא משריק: דבוקה
אמימר אסר. כלומר עוף
שארזון אותו בדבק
חוששין משום רישוק
אבריו: בחד גבא בולג
עלמא לא פליגי דשרי.
כלומר דסמיך אגפא
אחריתו ולא משריק
נפשיה: כי פליגי בתרין
גפוי. כלומר דבין בתרין
גפוי אלו הן רוב
צלותיו שיש מכאן
ורשי מכאן. כלומר
עשרין (ורש"י) [ושחמ]
צלותן הן שכן הן מוח
רשתיים עשרה הרוב:
ומחציתן כלפי שדרה.
כלומר היכא אמרין דאי
נשתברו רוב צלותיה
טרפה מחציתן כלפי
שדרה: נעקרו ברוב צד
אחד. כלומר (ב) אפילו
שבע נשתברו אין טרפה
עד שישתברו ברוב שני
צדדין: והא רב גיטרא
נמי קאמר. כלומר
נעקרה בלתי חלופיה עמה
דהא כגיטרא: מכלל
דרי כהנא ורב אסי
צלע בלא חלופיה קא
אמר. כלומר וטרפה וזו
היא שנשתברו הצלע
וחלופיה קיימת: והא
עולא בר זבאי א' (ג)
נשתברו ברוב שני צדדין.
כלומר דאיהו טרפה עד
שישתברו ברוב שני
צדדין: הכא זה כנגד
זה. כלומר צלע מכאן
וצלע מכאן זה כנגד זה
דגיטרא היא: והא כיון
דאמר ר' יוחנן ברוב
שני צדדין אי אפשר דלא
קיימא חיה זה כנגד זה
אלו הצלעות (השברות)
[ונעקרות]:

דלא משריק: דבוקה
אמימר אסר. כלומר עוף
שארזון אותו בדבק
חוששין משום רישוק
אבריו: בחד גבא בולג
עלמא לא פליגי דשרי.
כלומר דסמיך אגפא
אחריתו ולא משריק
נפשיה: כי פליגי בתרין
גפוי. כלומר דבין בתרין
גפוי אלו הן רוב
צלותיו שיש מכאן
ורשי מכאן. כלומר
עשרין (ורש"י) [ושחמ]
צלותן הן שכן הן מוח
רשתיים עשרה הרוב:
ומחציתן כלפי שדרה.
כלומר היכא אמרין דאי
נשתברו רוב צלותיה
טרפה מחציתן כלפי
שדרה: נעקרו ברוב צד
אחד. כלומר (ב) אפילו
שבע נשתברו אין טרפה
עד שישתברו ברוב שני
צדדין: והא רב גיטרא
נמי קאמר. כלומר
נעקרה בלתי חלופיה עמה
דהא כגיטרא: מכלל
דרי כהנא ורב אסי
צלע בלא חלופיה קא
אמר. כלומר וטרפה וזו
היא שנשתברו הצלע
וחלופיה קיימת: והא
עולא בר זבאי א' (ג)
נשתברו ברוב שני צדדין.
כלומר דאיהו טרפה עד
שישתברו ברוב שני
צדדין: הכא זה כנגד
זה. כלומר צלע מכאן
וצלע מכאן זה כנגד זה
דגיטרא היא: והא כיון
דאמר ר' יוחנן ברוב
שני צדדין אי אפשר דלא
קיימא חיה זה כנגד זה
אלו הצלעות (השברות)
[ונעקרות]:

בוכנא בלא אסיאת.
כלומר שברות שלא
נעקרה חוליה כולה הכא
נעקרה חוליה עמה:
ותיבעי להו דרב.
כלומר השתא דאמרת
דרי כהנא ורב אסי
צלע מן צלע מין עם
חוליה ותיבעי להו דרב
צלע חלופיה אם טרפה
אם לאו: סביר ליבעו
מיניה חיה ביאי
דמפשתן לן תרתי בעי
צלע חלופיה עמה והא
לן טרפה סביר אם כן
מירחת רתח. כלומר
אפילו בלא להו טרפה
לא צריכי למיבעי חיה
דתא כן היינו מיניה
אלו טרפות מירחת רתח
חד טרפה תרתי
מיבעיא: שנחבסה.
לשון נשברה:
כמה
חשק שלמה
על רבינו גרשום

(א) ז"ל אפי' לא נעקרו חק
שע טרפה נשברו אין טרפה וכו'. וכלא דצ"ל בן זבאי אמר נעקרו חק טרפה עד שעקרו ברוב מלך אחד.

קטניות אין בהן משום רישוק אברים בו'. אית ספרים דגרסי
בתר הכי חמלי אין צהם משום רישוק אברים חפלי
יש צהם משום רישוק אברים וכן לגרסת^א הקונטרס משמע דלא
הווי כלל קטניות^א וי"ל דקטניות מיירי דצדדים דקיס כמו עדשים ואורז

ודקון: **הא** רב נמי גיטרא
קאמר. נעקרה חיה אמי ליה לרב דרב
שפיר דלמלא לא תשיב^ב גיטרא
אזל כיון דחשיב הואו לרב כהנא
נצלה משום גיטרא דידיה נמי נצלה
היא: **אי** הני היינו דרב. לאו לרב
ממש דהיה לרב לאו גיטרא הוא
ודיהו היא גיטרא ונצלה אלא כלומר
מרב^ב הוה ליה למפשתן דהא עדיפא
מדרב: **סברי** מירחת רתח. אצל
אי צעו מיניה חדא אפילו אי מנשר
בתרתי לא רתח צמה שצחסיס לחממיר
וצסוקי פסק שני דצחסיס (דף ל:)
מתיישב כמו כנאן גבי הא דצ"י
מיניה לוי מרבי כוית למתח צמון
לרבי יהודה מאי:

נעקרה צ"ע טרפה. פירש
צקונטרס אפילו נצלה
אסיאת ור"מ מפרש עם האסיאת
דהא משמע לעיל נצלה נצלה חוליה
ליכא מאן דטריף עד דליכא רוב
לצעות דפרין לרב כהנא ולרב אסי
משולל בר רבי^א וזכאי^א ומרבי יוחנן:

מכאן ואחת מכאן אמר רב בר רב
אמר רבי יוחנן ובעלצעות גדולות שיש בהן מוח אמר^ב עולא בן זכאי אמר
נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין רבי יוחנן אמר
"בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני צדדין אמר רב יוחנן וחוליה
עמה טרפה אמרי ליה רב כהנא ורב אסי רב נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן
וחוליה קיימת מהו אמר להו גיטרא קאמריתו והא רב נמי גיטרא קאמר
כי קאמר רב צלע בלא חוליה והא צלע וחוליה קאמר וצלע וחוליה מכלל
דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליה אמר להו גיטרא קאמריתו והאמר^א
עולא בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין אמר לך התם
זה ש"א כנגד זה הכא זה כנגד זה והאמר רבי יוחנן ברוב שני צדדין וברוב
שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חד מינייהו זה כנגד זה התם בוכנא בלא אסיאת
כמי^א ליבעי מיניה חיה דפריש לן תרתי דאי בעינן מיניה חיה דהא אסיאת
לן טרפה כל שכן תרתי אי אמר לן כשרה אכתי תרתי קא מיבעיא לן אי הכי
השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי חיה דהא אסיאת ורב אסיאת
ואי אמר להו טרפה אכתי חיה מיבעיא להו סברי אם כן מירחת קא
רתח חיה טרפה תרתי מיבעיא והא קא אמרי ליה ולא רתח כיון דקאמר
להו גיטרא קאמריתו היינו ריתחיה^א אמר רב רב שילא אמר
רב מתנא אמר שמואל נעקרה צלע מעיקרה וגולגולת שנחבסה ברובה ובשר
החופה את רוב הכרס ברובו טרפה נעקרה צלע מעיקרה טרפה ורבינו

זה ש"א כנגד זה הכא זה כנגד זה והאמר רבי יוחנן ברוב שני צדדין וברוב
שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חד מינייהו זה כנגד זה התם בוכנא בלא אסיאת
כמי^א ליבעי מיניה חיה דפריש לן תרתי דאי בעינן מיניה חיה דהא אסיאת
לן טרפה כל שכן תרתי אי אמר לן כשרה אכתי תרתי קא מיבעיא לן אי הכי
השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי חיה דהא אסיאת ורב אסיאת
ואי אמר להו טרפה אכתי חיה מיבעיא להו סברי אם כן מירחת קא
רתח חיה טרפה תרתי מיבעיא והא קא אמרי ליה ולא רתח כיון דקאמר
להו גיטרא קאמריתו היינו ריתחיה^א אמר רב רב שילא אמר
רב מתנא אמר שמואל נעקרה צלע מעיקרה וגולגולת שנחבסה ברובה ובשר
החופה את רוב הכרס ברובו טרפה נעקרה צלע מעיקרה טרפה ורבינו

שע טרפה נשברו אין טרפה וכו'. וכלא דצ"ל בן זבאי אמר נעקרו חק טרפה עד שעקרו ברוב מלך אחד.

חול הדק לא חיישינן דמישתיק ואינו נכבש לעולם: חול הגם.
צניס גדולות שזו מרסקין העוף כשנופל עליהם: אבק דרביב.
גם הוא נכבש ועשה קשה: תיבנא. אישתי"ס צלע"ו מן של
חטים ושעורים: בזנא. חצילה: חייזי וכו' דמינייהו. כגון שיפון
שהוא קשה חיישין אס נפל עליהם:

ב"י מיני קטניות. לא חיישין משום
דמישתיק מהדלי ואינם נכבשים יחד:
רוביא. תלתן: חימצוי. פיסל"ש
מתליקין הן ואינן נכבשים: חיפצי.
צידרו"ש ואינן עגולין ולא מישתיקין:
ב"י דמישתיקין. מתליק זה מזה ואינן
נכבשים יחד והנופל עליהם נשמט
והולך ואינן כאלן חצנן: דבוק.
גלוד"א צלע"ו ומחין אוחו דקף קטן
העוף שזן עליו ומידבק בו ופורח
עם הדק ונופל לארץ: בחד גבא.
שלל נעקרו אלא צנף^א. אחת ופורח
בשניה: הייבי ניקום. צמה היא יכול
להקיס ולשא את עצמו הלך
כשנופל נחבט צנפילה גמורה^א:
אשקבי דגפא. במקלת הוא נושא את
עצמו צקצי הגפיים והוא ראש הכנף
מקום שמתחיל הכנף מן האוח: בתרי
גפי אסור. אלא אסן עמוד והלך.
כחוב צהלות גדולות^א כל היכא דצעי
דמישתיק צדדיקה ה"מ צדירות
קנאלי דהו צקצי למידבק אצל אן
לא צקצינן ולא סמכינן אנפשיין ולי
נראה דאין לו לדמין אלא מה שענינו
רוחות^א ומותר לסמוך עליו דכתיב
המלך וקצין לו טעמיה^א ולי
ישנו מן הסוד העדי
הייכס והכרס והקיס
פג"א משטות מהא
לצלות הסוד ורובו מתח
אוחו קיסן [שם ג:]
ברם. פג"א לנדה אלא
צית הכוונה והמסע אלא
נקרע רובו של שר כנגד
הכרס אף ע"כ דמי
משמע ליה ליה קרע ע"כ
כולה שר הו מיעוט
שתי אוחו שר ממחיל על
מי השעם והולך עד
הייכס לא משערין אלא
מקום שנגד הכרס ואס
מינה קרע רובא דהיה
טרפה ושמולל לא צקצי
ליה נתחן דפרש לקמן
(לעיל ג:) רוב החלופה
דמחציתן דהיינו שר
החופה את רוב שמואל
דאסן מן אהא שמואל
לאשמעינן ואיחוי מפרש
למחציתן לקמן (לעיל ט)
נמילתא אחרימי [שם
כב:]

חול הדק לא חיישינן חול הגם
דרכים חיישינן תיבנא ועביד בזנא חיישינן
לא עביד בזנא לא חיישינן חייזי וכל דמינייהו
חיישינן שערי וכל דמינייהו^א חיישינן כל מיני
קטניות^א אין בהם משום רישוק אברים לבר מן
רוביא חימצוי אין בו משום רישוק אברים כללא
דמלתא כל מידי דמשריק אין בו משום רישוק
אברים לא משריק יש בו משום רישוק אברים
דבוק רב אשי שרי אמימר אסר בחד גבא
דבולוי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי בתרי
גפי מאן דאסר אמר לך היכי ניקום וזמאן דשרי
אמר לך אפשר דניקום אעיקבי דגפי ואיכא
דאמרי בתרי גפי כ"ע לא פליגי דאסיר כי
פליגי בחד גבא מאן דשרי אמר לך אפשר
דפרח בחד גבא וזמאן דאסר כיון דבהאי לא
מצי פרח בהאי נמי לא מצי פרח והילכתא
"בתרי גפי אסיר בחד גבא שרי: נשתברו
רוב צלעותיה: תנו רבנן זכאי^א ורב
צלעות שש מכאן ושש מכאן או אחת עשרה
מכאן ואחת מכאן אמר זעירי וזמחצין כלפי
אמר רבי יוחנן ובעלצעות גדולות שיש בהן מוח אמר^ב עולא בן זכאי אמר
נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין רבי יוחנן אמר
"בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני צדדין אמר רב יוחנן וחוליה
עמה טרפה אמרי ליה רב כהנא ורב אסי רב נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן
וחוליה קיימת מהו אמר להו גיטרא קאמריתו והא רב נמי גיטרא קאמר
כי קאמר רב צלע בלא חוליה והא צלע וחוליה קאמר וצלע וחוליה מכלל
דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליה אמר להו גיטרא קאמריתו והאמר^א
עולא בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין אמר לך התם
זה ש"א כנגד זה הכא זה כנגד זה והאמר רבי יוחנן ברוב שני צדדין וברוב
שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חד מינייהו זה כנגד זה התם בוכנא בלא אסיאת
כמי^א ליבעי מיניה חיה דפריש לן תרתי דאי בעינן מיניה חיה דהא אסיאת
לן טרפה כל שכן תרתי אי אמר לן כשרה אכתי תרתי קא מיבעיא לן אי הכי
השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי חיה דהא אסיאת ורב אסיאת
ואי אמר להו טרפה אכתי חיה מיבעיא להו סברי אם כן מירחת קא
רתח חיה טרפה תרתי מיבעיא והא קא אמרי ליה ולא רתח כיון דקאמר
להו גיטרא קאמריתו היינו ריתחיה^א אמר רב רב שילא אמר
רב מתנא אמר שמואל נעקרה צלע מעיקרה וגולגולת שנחבסה ברובה ובשר
החופה את רוב הכרס ברובו טרפה נעקרה צלע מעיקרה טרפה ורבינו

הגהות וצינונים
(א) ג"י מהר"ם ש"יף פ"א
חיישינן (גליין). כ"ב
אז"ו ורש"י א' בתחא
ומאיר [ג] ג"י הירוח
בני חסין ב' זכאי מיני
קטניות פ"א חיישינן
צ"ב מחציתו חיישינן
וכן כתב בערך חוף ד' [ג]
(גליין). לפיכך בערך
הפ"א "כל מיני קטניות
לא חיישינן לבר מחציתו
הדפ"י ח"י חפצי ענינים
חפצי:
[א] "אמר" ליתא דפרי"י,
ועי' מהרש"ל [ז] דאסן
שנבנו וזהו: [א] אלא
כנף אחת (ש"י):
[ב] כנפיההו
(ש"י): [ו] עי' בה"ג
שכתב ושברה השרדה,
ועי' גולגולתה פ"י נד:
[ז] הי"ג או י"א מכאן
ואחת מכאן רוב
צ"צנות
המבוכות צ"ד הא"י
פ"א חפצי ה"י (ש"י).
ובתנ"י מייקס "רוב
צלעות" ב"ק "רוב
עצמות" (כמו ברש"י על
ה"ר"ע) וי"א "חייזי
ש"י ונפילת": [ז] [צ"ל והארן] (גליין): [ח] דבור זה ש"יין קודם
ד"ה א"ה חפצי: [ט] כדרב (ש"י): [י] לא קמא להו (ש"י): [יא] בתוס' ה"י"ף נוסף כהנא בפנייהו ויהוידעו עולא בר ר' זכאי אמר. רש"י (גליין). ותרס"י לעיל מב ע"ב נראה גרסו כרש"י:
(ש"י): [ד] "רבי" ליתא בדפוס שנוצניו ובתנ"י: [ה] ג"י תוס' בגמרא עולא בר ר' זכאי אמר. רש"י (גליין). ותרס"י לעיל מב ע"ב נראה גרסו כרש"י:

שע טרפה נשברו אין טרפה וכו'. וכלא דצ"ל בן זבאי אמר נעקרו חק טרפה עד שעקרו ברוב מלך אחד.